

Suokra-wälikirja.

Omitamaani Nantolan kartanoon Luopioisten
pitäjän Nantolan kylässä kuuluvaan Pirttimiehen
torppaan etan eteen sijuttaaji Heikki Juhon
pojain seurainvilla ehdoilla:

1:o). Suokra-aija on 10 vuotta, alkuen Maalis kuun 14 päivästä vuonna 1905, jolloin suokramies saa ottaa tilan haltuunsa. Suokra-aija luetaan janoista päivästä.

2:o). Torppa annetaan suokralle rakennuksineen, tiluksineen sitä kuunossa, kuu se toimitettavaia tulolajelmuksiesä hawaitaan olewar.

3:o). Yllä olevasta torppasta suorittaa torppari vuosittain kartanoon weroa:

a) rahassa: kaksisataa kumulipunttia (200) markkana

b) luonnossa: wotta, lankoja, marjoja y. m., kaikki weroappaleet täysituntoista ja moitteetonta taivaraa,

kuten alla seuraa: 1 kilo willeja, 1 säkki, 10 litraa purreloja
1 kilo mansikoita 3 nyltä hakkoja

Kaikki yllä mainitut pitää olla täysin suoritetut ennen Tuomaan päiwää.

c) päiwätyöstä omaasia ruu'assa: 1:o) wikkopäiwä. Joka wikko _____ hewostyöpäiwää ja _____ miestätyöpäiwää ympäri vuoden. Hewospäiwien ajemasta otetaan jalkapäiwä, jolloin 2 hewospäiwätyöstä on tehtävä 3 jalkapäiwää, silloin, jos torpparin hewonen joskus on niin woinaton ja huono, että katkotaan sen, ei woiwan olla parissa toisten torpparien eli talon hewosten kanssa. 2:o) matkapäiwä. Wuoden kulussa matkoja: 2 pitkä 1 lyhyt matkaa tabi _____ päiwää. Jos matkoja ei ole tehtävänä, on matkapäiwät suorittawat hewostyöissä niinkuin muutkin weropäiwät, ja on niitä tehtävä milloin talosta määrätään. 3:o) apupäiwä. Surwella 30 apupäiwää hewojella ja 60 apupäiwää jalkajir, joita jalkapäiwä työn laadun mukaan täysiwaimainen nainenkin woi suorittaa. Milloin tarwe waatii olkoon isännällä oikeus kutsua useampiaakin apupäiwäläisiä yllämainitusta torppasta. Apupäiwä tehdään riithellän y. m. työssä ja 6 päiwää hewojella tehtävä kortteppurajan kiinteistöä

4:o). Työpäiwän pituus on lokakuun 1 päivästä Huhtikuun 1 päivään woin kello 6 aamulla samaan aikaan illalla ja jätellä olewana vuoden aikana kello 5 aamulla 8 illalla lukuunottamatta ruokalomat, joita on kartanon hallinnon määräyksen mukaan 1 kuu ja 1 kuu wälisenä aikana, mutta kaikki jätellä olewan vuoden aikana, kostaen juuruksuma 1 tunnin sekä päiwällistoma 1 tunnin ajan.

S u o m ! Kaikista ylläolewista päiwätyöistä olkoon huomautettu, että ne ylläosanomisen uhalla ilman laillista muuttopäiwää, ovat kiertelemisittä ja rebellisesti täytettävä, ja olkoon niiden sulteen wielä huomautettu, että torpparin pitää aina heti totella käsktä työhön, eikä ilman ilmoitettua estettä pois jäädä. Ilmoittamattomasta pois jäämisestä sakoitetaan torpparia 1 päiwätyöllä joka kerralta. Wielä pitää torpparin lähettää työhön sellaista wäkeä ja hewosia, joilla on woinaa ja halua päiwätyöitten täyttämiseen, etteiwät ole häiriöksi ja esteeksi muille työsä. Jos torpparin hewosta tarvitaan partiin kartanon eli muiden torpparien hewosten kanssa mihin ajoon tahansa, niin sitä ei saa kieltää. Jos torppari laittaa uppimieskaisen eli muuten kelwottoman päiwätyöläisen, jota isäntä ei woi täydeksi hwyätyä, lähetetään se takaisin ja on torpparin itse kullawa työhön eli hankittawa toinen päiwätyöläinen. Työsä pitää torpparilla itellään oleman kaikki työ- ja ajotulut ja pitää ne ehdottomasti oleman sellaisia, kuin kartanonkin kalut eli muuten isännän hwyätyvät. Jos päiwätyöistä anne-

taan todistuslappuja, ovat ne aina niitä jaettaessa perittävästi, ja jos ei niin tehtäisi, on päivitys menetetty ilmaisesti. Jos sana työhön tulemisesta tuodaan torppaan käskyllä, että se siellä wiedään toiseen läheisempään torppaan, on se käsky aina täytettävä ja sen laiminluomuksesta saakoon torppari jättää yhden päivityksen joka kerralta. Näinään ajettamia työjohtajia ja etuniehjiä, ovat ne teitä tahansa, on aina ja joka paikassa ehdottomasti toteutava, josta erittäin waroitetaan.

50). Pitää täydellisesti kunnoss, paitti kaikkien omien piirien ympärillä olevat aidat ja omilla mailaan olevia oja _____

Aitaus- ja ojitusvelvollisuuksien täyttämistä on katkelmuslautakunnan päätöstä ja arvioimista täysin seurattava.

60). Ilmoitukset ja palowakuutusmaksot. Torppari vastaa kaikista torpasta ja torpan wäestä menneistä maksuista ja ilmoituksesta, ovatpa ne minä nimellisiä tahansa, näiden joukossa myös palowakuutusmaksuista. Palowakuutuksesta pitää isäntä huolen, ja kustakin rakennuksesta määrätään erittäin puuaineen ja erittäin muiden aineiden ja työn arvo. Jos joku rakennus torpasta palaa, nostaa isäntä palowakuutussumman ja pidättää siitä itselleen puuaineen osan ja loppu jää torpparille, joka on edesvastauksessa uuden rakennuksen laittamisesta täyteen kuntoon palaneen sijaan. Jos uusi rakennus tarvitaan entistä suurempi, olkoon torppari welvollinen semmoisen rakentamaan, olipa entinen palanut tai vanhuudesta rappeutunut, mutta katkelmusmiehen arvon mukaan saapi hän silloin isännältä korvausta suuremmista kustannuksistaan. Muuten pideltään torppari ja hänen wäensä tulta erittäin waroivasti. Ja kielletään torpparia ja hänen wäkeänsä Loukokuun 15 päivän ja Syyskuun 15 päivän välisellä ajalla 20 markan jakon uhalla ja wahingonkorvaamisen welvollisuudella, talonijännän eli työjohtajan luvatta jätettävästä tulta ulkona kedolla, metsässä eli niittymaalla. Torppari ei myöskään saa riisitöissä, heinäladouissa eli muissa ulkokuonissa polttaa tupakkaa, ei kotona eikä kortonissa. Jos torppari ja hänen wäensä rikkoos tätä vastaan, olkoon joka erält wikapää _____ markan jättomaksuun, joka menee torpparien apukasjau; sitä paitti on torppari welwoitettu suorittamaan laillisen jakon ja korvaamaan tapahtuneen wahingon. Torpparin welvollisuus on myös ottaa osaa krunninkuorma-kundittukseen ja joutawien majoitukseen, milloin jellaista talon tehtäväksi määrätään. Jos kulowalkea jattui talon eli lähimpien naapurien metsään, on torpasta siellä oltawa yhden miehen koko palon ajan saamatta siitä mitään päivitystä hywäksien.

70). Wiljelys- ja rakennusvelvollisuuksia. Peltojen ja niittujen wiljelyksessä on ehdottomasti noudatettava kokeneen agronomian kautta vast'edes ehkä toimitettavaa wiljelysuunnitelmaa. Niittuwiljelukset ovat pidettävät hywässä kunnossa ja isännän määräysten mukaan pitää torpparin vuosittain ottaman vanhempia kentiä ylös parempaan wiljelykseen. Samaten pitää torppari kaitti rakennukset torpastaan täydessä kunnossa ja jos tarve waatii rakentakoon uusia rappeutuneiden sijaan. Rakennuksiin nähden tulee wuokramiehen talon metsästä ojatukseen mukaan saatavilla puu- ynnä muilla rakennusaineilla alempana määrättyillä ajoilla tehdä seuraawat forjanstytöt, joihin nähden wuotuinen wuokramakso on siten määrätty, että wuokramies tulisi mainituista forjanstytöistä korwatuksi: _____

Kotaiseen lämmitettävään huoneeseja wiipymättä laittamaan siäikkumat, sekä wuoraamaan jokaisen täydessä ajunuskunnossa olewan asuinrakennuksen ja pitämään muuten seinät, perannot, wälikatot, akkumat ja ovet täysin tiiviinä ja kunnossa sekä muurit ehjinä. Kaikkiin torpan rakennuksiin wiipymättä hanttimaan nurkkalaudat. Nioiden kunnossapitoa warten pitää isäntä eli se, jonka hän sijaansa asettaa, kahden wieraan miehen kanssa, joiosta torpparit walitsewat toisen, torpeissa katkelmuksia joka kolmas wuosi eli useimmiten, jos tarve niin waatii. Näisjä katkelmuksia merkitään toimituskirjoan huoneiden ja tilusten tila, onko ennen annettuja käskyjä täytetty ja mitä puutteita löytyy huoneista, wiljelyksistä, aidoista ja ojsista, sekä miten ne ovat korjattawat. Muutakin isännän ja torpparin välisiä sopimuksia merkitään toimituskirjoan. Torpparin tullessa tilalle

ja hänen allekirjoitetulla teellillä wistamie

kuin isäntä pari joka rungou ne roker laitotfir torppari Polttop sässä I katalia,

mesta I

Torppari siltään kuormi pata j

leista

isäntä

hän w

kalost

nyhdä.

juostu

toisten

mukaan

lehmia

siällä

eiä on

seä yh

witewoi

tättään

eläkau

jotta w

ja hänen siitä lähtiesään toimituksia katelmuksessa sekä muulloinkin vahvistavat vieraatmiehet toimituskirjan allekirjoituksellaan. Tällaisissa katelmuksissa toimituskirjan merkittöjä ja vierasten miesten vahvistamia puutteellisuksia pitää torpparin lomasja katelmuksessa määrätyn ajan kuluessa parantaa. Vierasten miesten vahvistamia muistutuksia vastaan ei saa valittaa.

8.o). Rakennuksiin, aidausiksi ja muiksi kotitarpeiksi tarvittavia mänty- ja kuusipuita ei saa ottaa muita kuin itsensä eli hänen määräämäänsä henkilön merkittäviä, jos sitä määräystä vastaan riisoo, maksafoon torppari jokaisesta mänty- ja kuusipuusta *yhden* markkaa rungolta yhteiseen torpparien apufasjaan ja itsensä rungon hinnaan. Mitä torppasja rakennetaan rehu- tai niittylatoja, kalustohuoneita tai muita sellaisia, ovat ne rakennettavat laudoista tai pinnoista ja katot päveistä tai oljista, eikä puolikkaista, ja maksaa talo saba-laitoksiin pinnat, vaan on ne torpparin paikalle itse vedettävät. Jos näitä tavaroita ei ole saatavissa, on torppari velvollinen ilman korvausta kotona sabaamaan tarpeensa. Kaikki haulat on torpparin itse hankittavat. Polttopuuseen käytetään torppari maassa olevia kuivia puita sekä oljia ja kantoja niin paljon kuin niitä met-jässä löytyy. Hakojen takia ei saa yhtään mänty- ja kuusipuita, ei edes taimia kaataa, vaan on käytettävä katajia, pajuja v. m. lehdettä ja mitä kaadetuista tarvepuista sekä perkaufesta hatoja kokuontuu. Hakojen ase-meitä käytetään torppari sammalpehkuja.

Torpparin on hankittava vuodessa suuvello talven varaksi lehdettä vähintään 50 kuormaa omilta tiluf-tiltaan ja yhteiseltä laitumelta; jos ei ole sitä määrää, on maksava torpparien yhteiseen apufasjaan 20 penniä kuormalta. Polttopuunestien vähentämiseksi on torpparin fireimmiten hankittava itselleen peltone sekä muuri-pata ja hellilaitos.

9.o). Torppari saapi omaksi tarpeeseen hakata hakkoja ja riihipuita 40 kuutio metriä maassa ol-leista puista ja 60 kuutionetriä pystystä koiwuja ja leppiä kartanon määräämästä paikasta ja tarkkojen sääntöjen mukaan; jos nämät eivät riitä, niin maksaa torppari itsensä 30 penniä kuutionetriltä, mutta jos hän vähemmällä tulee toimeen, saa hän itsensä loman maksun kuutionetriltä

10.o). Eoiden ja kasvien polttaminen ilman lupaa on torpparilta kielletty; kuten myös metsästyö ja kalastus. Minkäänlaatuisia metsäntuotteita ei torpparilla ole lupa wiedä omista pitreistä pois, ei walttaa eikä myydä. Sama on laita heinien ja kaikkimiesten karjanrehujen kanssa. Kuitenkin saatoo torppari itsensä suostumuksella ja tiedolla myydä toiselle kartanon torpparille liitoja rehuwarojaan.

11.o). Karjaansa saa torppari pitää yhteisellä sitä warten eroitettulla laitumella, mutta jos se talon eli toisten torpparien wiljelymaille tuntee pahoja tekemään, olkoon torppari welvollinen korvaamaan wahingon lain mukaan. Elukoita pitää torpparilla oleman yli wuoden, ellei ijäntä anna luvun olla alemman: 2 hewojia, lehmia, joka tynnyrinalaa kohden wiljeltä maata 1, lampaita korkeintaan 8, wuohia ei saa pitää paitti jissällä tai lieta-wuorassa.

12.o). Afsaan kuulumattomia henkilöitä ei torppari saa luonnan suojia eikä kirjoisinaan pitää.

13.o). Kartanon alle kuuluwasta wäestöstä ei torppari saa palkata itselleen, ei taloon apupäiwäläijeksi eikä omiin täihinä ketään ilman itsensä lupaa.

14.o). Torpparien yhteisestä apufasjasta annetaan apua hakkojen ja muiden wahinkojen helpoittamiseksi sekä yhteistoiminnan edistämiseksi, mutta aluksi annetaan apua ainoastaan suurempien wahinkojen sattumissa tar-wiriseville, vaan rahaston wartattua niin suureksi, että wuotuiset korot nousewat yli sadan markan, niin käte-tetään osa korvoista joka wuosi yhteisten koneyden, apulannoitusten ynnä muiden sellaisien ostoon. Myös käy-tetään rahaston waroja ja korkoja wanhojen, ijäkkäiden ja tiwulloisten torpparien sekä heidän palvelijoiensa eläkeiwoksi. Tätä rahastoa hoittaa kartanonomistaja sekä kaikki torpparien keskuudesta waltijemaa apujäsentä, jotka yhdessä ovat täydessä tilintewelvollisuudessa ylläolewista waroista.

15.o). Allamainituista sijistä voi kartanonomistaja heti ilman laillista muuttopäivää erottaa torppaajan vuokraajan, joka on pitänyt laillista edesvastausta, melvoinen palttiemään kaikki tämän kautta irtatun vahingot, jonka ohessa torppari menettää kaiken oikeutensa apukassaan, vuoden kasvuun ja mahdollisesti löytyvään eläinten ruokaan. 1.o) Kun torppari vapaatasti on rikkonut tämän vuokratavalliskirjan sääntöjä ja ehtoja vastaan. 2.o) Kun torppari harjoittaa juoppoutta, haurautta tai muuta yleistä huveetta ja järjestyksiä vastaan sotivaa elämää, salakapatoitsemista, nurkkatanssien pitämistä eli muuta jellaista. 3.o) Jos torppari nimittää yleisen lain rikkomista tai joutuu kiinni peroksesta, metjämoraudesta tai kättee pobamaineisia ihmisiä. 4.o) Jos torppari käyttäytyy sopimattomasti isäntäänsä tai hänen asettamia käskijöitään kohtaan tai saattaa väkivoilla juomilla isännän asettamat etumatat ja töiden johtajat toimiinsa kelvottomiksi ja tyhenemättömiksi.

16.o). Jos vuokraaja kuolee ennen vuokra-ajan loppua, ilmoittakoot perilliset heti isännälle, tahtomatto he torppaa edelleen pitää ja lufa heistä eli heidän puolestaan vastaan vuokratavalliskirjan täyttämistä. Jos isäntä asian hyväksyy, nauttiivat perilliset vuokraoikeutta ajan loppuun, mutta jos eivät voi tai tahdo sitä käyttää, jättäväde torpan laillista muuttoaikaa nautittuun.

17.o). Kun vuokraaja lähtee tilalta vuokra-ajan loppua tai omasta tai kartanon puolesta irtisanotana, jolloin irtisanomisen pitää tapahtua Tuomaanpäivänä tai sitä ennen, sekä pois muutto Maaliskuun 14 p. miinimaa, jättäväde jaman verran huvituolle ja kalamokki valmistettua maata, kuin viimeisinä muuttamisen edellisinä vuosina on tilalla ollut. Niimitään olkoot kaikki tarpeelliset ja tarpeelliset talviajat tehdyt. Pihalanta pois ajettu ja sijalle unta rutaa 100 kuormaa ajettu sekä riisipuita 12 kuutiometriä ja hakkoja 8 kuutiometriä katattuna.

18.o). Muutoin on noudatettava laki maanvuokrasta maalla kesäkuun 19 päivästä 1902.

Tätä vuokratavalliskirjaa on yhtäpitävä kappale laadittu molemmille asianosaisille; mikä kaikki täten vahvistetaan.

Luopivinen Suhtokunta tamm 4 päivänä 1903.

M. M. Pätiälä

Tähän vuokrasopimukseen tydyin ja sitoudun sitä tarkoin noudattamaan. Paikka ja aika kuin yllä.

Heikki Piirinen

(Vuokraaja).

Todistavat:

Heikki Piirinen

Maria Lehtela